

Deze vlieg wordt ervan verdacht een besmettelijke uierontsteking bij koeien, de zgn. zomerwrang, over te brengen. In de reeks van de mestvliegen behoort ze niet thuis: sedert enkele jaren is bekend dat de larve zich niet in mest, maar in de grond ontwikkelt. Ze leeft daar als roofvijand van andere vliegelarven.

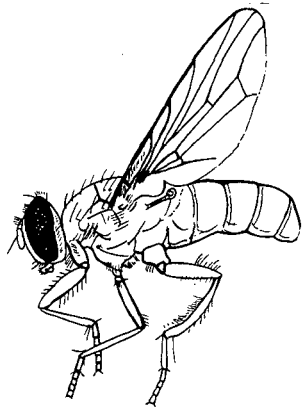

Fig. 11. *Ophyra leucostoma*.

Ook in mest komen larven voor van vliegesoorten die daar van andere vliegelarven leven. Een veel voorkomende vlieg in dit opzicht is de zwartglanzende *Ophyra leucostoma*, die iets kleiner is dan de Kamervlieg. De larve komt in diverse soorten mest voor en is soms zo effectief, dat andere vliegesoorten door haar toedoen worden uitgeschakeld. Ze is er de oorzaak van dan de larven van de Kamervlieg in mest van nertsen vrijwel volledig worden opgeruimd. Zodoende kunnen nertsenfokkerijen nooit een bron van overlast door de Kamervlieg zijn.

Merkwaardig is dat de larven van andere vliegen, bijvoorbeeld de Kleine kamervlieg, blijkbaar niet door de larven van *Ophyra leucostoma* worden aangetast. We zijn er tot op heden nog niet achter wat daarvan de oorzaak is.

We komen hier op het gebied van de ingewikkelde, doch buitengewoon interessante samenleving in mest van enkele honderdtallen verschillende insektesoorten uit diverse orden. De behandeling daarvan valt buiten het bestek van dit artikel.

De hier behandelde vliegen behoren alle tot de familie van de Muscidae. Wie ze nader wil determineren raadplege de Wetenschappelijke Medeling van de KNNV, Nr. 110 (1975) door Dr. W. J. Kabos. Deze Mededeling handelt over de Muscidae. Ze is van een beknopte literatuurlijst voorzien, waaraan ik zou willen toevoegen: E. C. M. d'Assis Fonseca: *Diptera Cyclorrapha Calyptata*, in *Handbooks for the Identification of British Insects* X 4(b) (1968). Het is uitgegeven door de Royal Entomological Society of London.

adres van de schrijver:

dr. H. H. Evenhuis

Inst. voor Plantenziektenkundig Onderzoek

P.B. 42, 6700 AA Wageningen

De figuren 2 t/m 7 en 10 (a, b, c) zijn tekeningen van de schrijver; fig. 1, 8 en 9 zijn ontleend aan '19NU', maart 1978, met vriendelijke dank aan de Stichting Public Relations Land- en Tuinbouw te 's-Gravenhage. Fig. 11 is genomen uit WM 110 (Vg.).

Over de 'bladrollertjes' van de Berk

door G. Houtman

Een autotochtje van Zutphen naar Arnhem in juni - een parkeerplaats bij Schaarsbergen - even een stop en een wandelingetje van enige minuten en dan is een nieuw probleem gerezen: 'Wie veroorzaakt die dwars-opgerolde blaadjes?' (zie fig. 1). Natuurlijk een klein rupsje. Maar van welke soort?

Een half uur verder bij Deelen. Weer even uitstappen en kijken of die opgerolde blaadjes ook hier aanwezig zijn. Jawel, ook hier, maar minder dan op de eerste vindplaats. Daarom zoek je wat langer. Natuurlijk vind je dan de sigaar-

tjes van het kevertje, het Sigarenmakertje of Berkenbladroller, in Calwer's Keverboek *Byctiscus betulae* L. genaamd (fig. 2). Ze zijn niet zeldzaam, ik vond ze bijna overal in ons land.

Maar speurend langs de takken doe je nieuwe ontdekkingen. Je vindt op een andere manier opgerolde bladeren (fig. 3), nu samengesponnen tot een rolletje in de lengte van het blad, in de richting van de bladsteel. In het rolletje woont een zeer beweeglijk rupsje. Verder zoekend bemerk je plotseling dat er verschil is tussen de in de lengterichting opgerolde blaadjes.

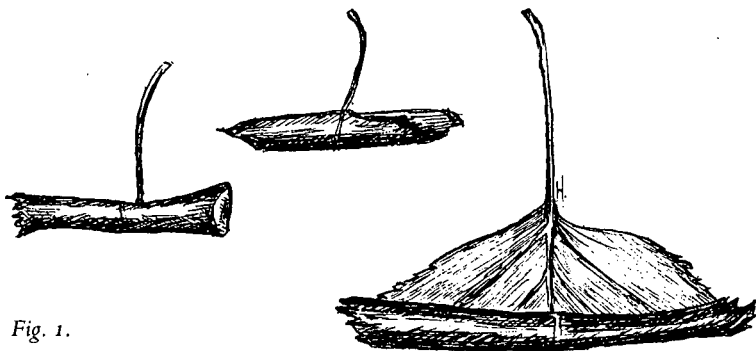

Fig. 1.

Er zijn er die van onder open zijn, maar ook die onderaan zeer zorgvuldig met de bladpunt afgesloten zijn (fig. 4). Spinseldraden zorgen voor een stevige sluiting.

In een half uurtje verzamelde ik zo vier soorten bladrolletjes, waarvan drie nieuw voor me waren. Die laatste drie vond ik tot nu toe niet rond Hoorn.

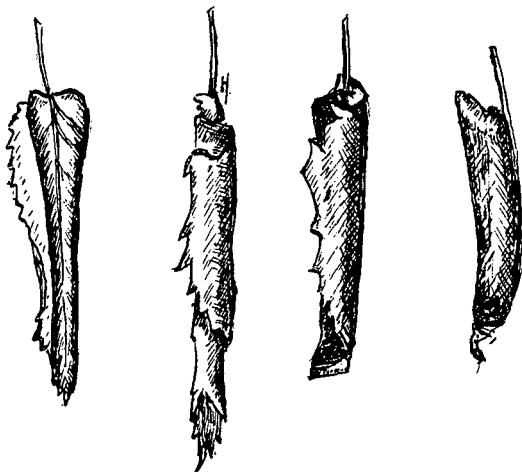

Fig. 3.

Fig. 4.

Thuis heb ik de rolletjes gesorteerd, elke soort apart in een plastic petrischaaltje. Misschien zullen de rupsjes zich verpoppen en is het dan mogelijk de namen van de bladbeschadigers vast te stellen. Ik raadpleeg alvast 'Die Kleinschmetterlinge Deutschlands' van dr. Karl Eckstein. Hierin staan meer dan 1850 microvlinders beschreven; 359 soorten zijn in kleur op 8 platen afgebeeld, daarnaast zijn er nog 24 kleurplaten. Een prachtig boek; het werd in 1933 uitgegeven door K.G. Lutz Verlag te Stuttgart

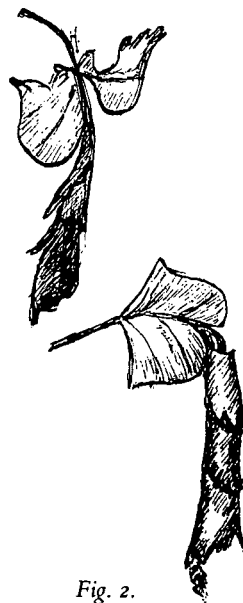

Fig. 2.

In het register zoek ik de Berk. Onder *Betula* vind ik 99 nummers die alle verwijzen naar een vlindersoort, waarvan de rups op de Berk is te vinden. Het is een heel werk om de levensbeschrijvingen van alle 99 soorten na te gaan.

Er komen soorten voor, waarvan de rupsjes leven in de katjes, in de knoppen, in samengesponnen bladeren en onder de opgerolde bladrand. Al deze komen niet in aanmerking als veroorzakers van de bladrolling. Ook de zeldzame soorten vallen af, de rolletjes zijn niet zeldzaam.

Uiteindelijk blijven er negen soorten over, die leven in opgerold berkeblad. Maar Eckstein geeft niet aan hoe de rolletjes zijn, dwars op of in de lengte van de bladsteel, open of gesloten aan het eind. Een goede determinatie is niet uit te voeren.

En zo, lezer, zit ik met het probleem: 'Wie maken de beschreven bladrolletjes op de Berk?' Kunt u mij helpen?

N.B. Bij het raadplegen van 'Eckstein' merkte ik dat dit boek niet voorkomt in de Literatuurlijst van Wetenschappelijke Mededeling nr. 24 'Bladrollers op bomen en struiken', wat m.i. een belangrijke fout is.

*Tekeningen van de schrijver.
Adres van de schrijver:*